

POSTANOWIENIE

Dnia 12 października 2005 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Strus (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Iwona Koper

SSN Tadeusz Żyznowski

w sprawie z powództwa Miejskich Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w P.

przeciwko (...) Spółdzielni Mieszkaniowo-Lokatorsko-Własnościowej w P.

o zapłatę,

po rozpoznaniu w Izbie Cywilnej na posiedzeniu jawnym w dniu 12 października 2005 r.,
zagadnienia prawnego przedstawionego przez Sąd Apelacyjny postanowieniem z dnia
27 kwietnia 2005 r., sygn. akt I ACa (...),:

"Czy do powierzchni zanieczyszczonych o których mowa w § 5 ust. 1 rozporządzenia
Rady Ministrów z dnia 18 marca 2003 roku w sprawie opłat za korzystanie ze
środowiska (Dz. U. Nr 55 poz. 477 z późniejszymi zmianami), od których pobiera się
opłaty za wprowadzenie ścieków obejmujących wody opadowe lub roztopowe ujęte w
systemy kanalizacyjne zalicza się powierzchnię dachów ?"

odmawia podjęcia uchwały.

Uzasadnienie

Zagadnienie prawne przytoczone w komparycji postanowienia powstało w sprawie o
zapłatę. Powodowa Spółka wykonuje zadania Gminy Miasta P. w zakresie zbiorowego
zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków. Brak danych aby zawarła z pozwaną
Spółdzielnią Mieszkaniową umowę, o której mowa w art. 6 ust. 1 ustawy z 7 czerwca
2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzeniu ścieków (dalej:

u.z.z.w.) – Dz. U. Nr 72, poz. 747 ze zm. Należy zaznaczyć, że umowa taka określająca przedmiot usług i cenę od 18 sierpnia 2005 r. wymaga formy pisemnej (por. ustawę z 22 kwietnia 2005 r. o zmianie (...) m.in. u.z.z.w. – Dz. U. Nr 85 poz. 729.

Bezsporne jest odprowadzanie przez pozwaną wód opadowych do systemu kanalizacyjnego eksploatowanego przez powodową spółkę. Ta okoliczność usprawiedliwia w przekonaniu Miejskich Wodociągów i Kanalizacji Spółki z o.o. żądanie zapłaty, przy czym spór dotyczy tylko kryterium ustalenia jej wysokości. Spółka żąda wyliczenia jej również z powierzchni dachów budynków Spółdzielni, która zaprzecza, aby pojęcie ścieków odnosiło się do wód spadających na dachy. Prawną podstawę powierzchni jako kryterium ustalania wysokości opłat, strony upatrują w przepisach art. 290 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2004 r. Prawa ochrony środowiska (dalej u.p.o.ś. – Dz. U. Nr 62, poz. 627 ze zm.) ustalającego górne jednostkowe stawki opłat m.in. za 1 m² powierzchni na jeden rok, z której odprowadzane są ścieki, o których mowa w art. 3 pkt 38 lit. e tejże ustawy. Wymieniony wyżej art. 3 pkt 38 zawiera definicję ścieków dla celów tej ustawy, określając je jako wprowadzone do wód lub do ziemi wody opadowe lub roztopowe, ujęte w systemy kanalizacyjne, pochodzące z powierzchni zanieczyszczonych, w tym z centrów miast, terenów przemysłowych i składowych, baz transportowych oraz dróg i parkingów o trwałej nawierzchni.

Wielkość powierzchni zanieczyszczonej (z dodatkiem: o trwałej nawierzchni”) została przyjęta jako podstawa ustalania jednostkowej stawki opłaty za wody opadowe lub roztopowe. Należy jednak zwrócić uwagę, że poszczególne punkty § 5 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 marca 2003 r. (Dz. U. Nr 55, poz. 477) określającego jednostkowe stawki opłaty nie wymieniają powierzchni dachów.

Sąd Okręgowy uznał zatem, że dachy budynków pozwanej nie mogą być zaliczone do powierzchni zanieczyszczonych od których pobiera się opłaty za wprowadzanie ścieków obejmujące wody opadowe lub roztopowe.

Rozpoznając apelację powodowej Spółki Sąd Apelacyjny powziął wątpliwości odnośnie do wykładni § 5 rozporządzenia uzasadniając je tym, że przepisy rozporządzenia oraz ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę (...) nie określają jednoznacznie czy powierzchnie dachów należy zaliczyć do powierzchni zanieczyszczonych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Uzasadnienie postanowienia Sądu Apelacyjnego wydanego na podstawie art. 390 § 1 k.p.c. nie usprawiedliwia przedstawienia zagadnienia prawnego Sądowi Najwyższemu.

Przedstawienie zagadnienia prawnego Sądowi Najwyższemu może nastąpić jeżeli budzi ono poważne wątpliwości. Przymiotnik kwalifikujący oznacza, że w razie powstania wątpliwości pierwszego stopnia, tj. zwykłych sąd odwoławczy obowiązany jest rozwiązywać we własnym zakresie. W rozpoznawanej sprawie wątpliwości powstały przy wykładni wskazanego przez Sąd Apelacyjny przepisu § 5 ust. 1 rozp. Rady Ministrów z dnia 18 marca 2003 r. w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska, a ich źródłem jest pominięcie „jednoznacznego” sformułowania dotyczącego powierzchni dachów. Ograniczenie się składu Sądu Apelacyjnego do wykładni językowej polegającej na poszukiwaniu sformułowań jednoznacznych jest niewystarczające, ponieważ kazuistyka w technice legislacyjnej jest zjawiskiem rzadkim a nawet niepożądanym. Nadto, Sąd drugiej instancji nie wyraził swego zapatrywania odnośnie do enumeratywnego lub przykładowego wyliczania przypadków podlegających tej opłacie. Przesłanką dopuszczalności przedstawienia zagadnienia prawnego na podstawie art. 390 § 1 k.p.c. jest również występowanie bezpośredniego związku między zagadnieniem prawnym a rozstrzygnięciem środka odwoławczego. Do tej kwestii Sąd drugiej instancji nie ustosunkował się, tymczasem faktyczna podstawa roszczenia przyjęta przez Sąd Okręgowy sprowadza się do odprowadzenia przez pozwaną ścieków w postaci wód opadowych i roztopowych do kanalizacji deszczowej powoda i to zdarzenie ma usprawiedliwiać roszczenie o zwrot bezpodstawnego wzbogacenia oraz o zapłatę za świadczenia należne przedsiębiorstwu wodociągowo-kanalizacyjnemu od odbiorcy usług (w rozumieniu przepisów u.z.z.w.).

Sąd pierwszej instancji nie rozważał zagadnienia konkurencyjności roszczeń wywodzonych przez powoda z kondycji bądź zobowiązania wynikającego z ustawy; nie rozważał również odmiennych przesłanek tej odpowiedzialności oraz konstrukcji podstawy prawnej roszczeń, którą dla opłat za korzystanie ze środowiska stanowią przepisy u.p.o.ś oraz – ze względu na okres objęty pozwem – przepisy rozporządzenia RM z dnia 18 marca 2003 r., natomiast dla roszczenia przedsiębiorstwa – usługodawcy wobec odbiorcy usług – stanowią przepisy art. 2 pkt 8 lit. e, art. 6 ust. 1 u.z.z.w. oraz taryfy zatwierdzone przez radę gminy. Analiza taka byłaby konieczna: przepisy ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę (...) wyraźnie wskazują, że wyliczenie obiektów z których powierzchni w razie zanieczyszczenia należy się zapłata za odprowadzanie ścieków z wód opadowych i roztopowych ma charakter przykładowy a nie wyczerpujący. Przemawia za tym zwrot „w tym”, a obecnie „w szczególności”. Natomiast znaczenie powołanego rozporządzenia Rady Ministrów dotyczącego odrębnego świadczenia, tj.

opłaty za korzystanie ze środowiska, należnej urzędowi marszałkowskiemu (art. 277 ust. 1 u.p.o.ś) od powodowego przedsiębiorstwa wymagało analizy jurydycznej uwzględniającej zakres upoważnienia Rady Ministrów do wydania rozporządzenia (art. 290 ust. 2 u.p.o.ś) oraz sposób wypełnienia tego upoważnienia przez określenie opłat jednostkowych w kazuistycznie sformułowanych punktach mimo przykładowego („w tym”) opisanie w art. 3 pkt 38 lit. e, obiektów z powierzchni których należy się opłata środowiskowa. Analiza ta powinna doprowadzić sąd orzekający do konkluzji, czy z powierzchni pod budynkami (dachy) opłata w ogóle się należy. Pozytywne ustalenie tej okoliczności stanowiłoby kanwę rozważań jakie relacje zachodzą między obowiązkiem powodowego przedsiębiorstwa wobec województwa (beneficjenta opłaty środowiskowej), a obowiązkiem pozwanej Spółdzielni uiszczania ceny za usługę odprowadzania jej ścieków, niezależnym wszak od rodzaju obiektu lecz od spływania ich z powierzchni trwałych i zanieczyszczonych (art. 2 pkt 8 lit. c u.z.z.w.), bez względu na to czy są to powierzchnie gruntów, czy posadowionych na tym gruncie obiektów budowlanych.

Uwagi powyższe prowadzą do wniosku, że przedstawienie zagadnienia prawnego było przedwcześnie, dlatego Sąd Najwyższy na podstawie art. 390 § 1 k.p.c. odmówił podjęcia uchwały.